

اداره مرکزی :
آنقره ۵۵ ، استانبول جاده سنده آنقره
معارف امینکی یانده کی داژه

استانبول بوروسی :
استانبولده ، باب عالی جاده سنده ۱۱۹ نومرولو
داژه مخصوصه
تلفون : ۳۶۰۷

حیات

هیانه دایما هیانه... دنیایه راهها جویه حیات قانالم!...
- نجه -

نرسیمی هر برده ۱۰ غرورده .

سنه لکی پوسته ایله ۵ لیرا .
(اجنبی ملکتلر ایچین ۵ دولار) .

ایونه و اعلان ایشلری ایچین استانبول بوروسنه
مراجعت ایدیلیر .
یازی ایشلرینک مرجعی آنقره هر نرسیدر .

صافی : ۲۲

آنقره ، ۲۸ ، نیشان ، ۱۹۲۷

۱ نجی جلد

بر تنقید مناسبتیله

اجتهاد مجموعه سی صوک نسخه لرینک برنده
« حیات » دن بحث ایلرکن مجموعه یه کیره ن بعضی
شعرلردن شکایت ایدیور ، « حیات روحلرده
یوکسک ، ملی ، انسانی ساقه و شاقه لرلی احیا
و ابداع ایده جک ترنملر ویرسین ، دیور .
بوملاحظه نجه مجموعه مزه خطاب ایتمکدن زیاده
صوک دور ادبی حیاتمزدن بر شکایتدر . هر کس
کی اجتهاده بو خصوصده حق ویرمک لازمدر .
یکی حیاتک ابلکه دیکی ، اوزله دیکی اثرلری
بولامیوروز ، یوکسک بر قدرتدن دوغان یکی
حیات ، شاعرلریمزدک روحنده کافی بر اهتزاز
تولید ایتهدی ، اکرین ، اکرملی دو یغولریمزی
اک انسانی تحسلی ترم ایله ن ، هنوز شعورلی
اولمایان مفکوره لریمزی تنویر ایدن یازیلر
کوره میوروز . ملی حیاتمزد ، حتی انسانیت ،
استقبال دنیلن قارا کلق ایچنده یکی بر حیات
بولمق ایچون جابالایوب دورورکن شاعرلریمزده
بونک هیچ بر انعکاسنی کوره میوروز . ترم
ایله دکلی ساده جه هجراندر . بشری تحس بالکیز
هجراندر نمی عبارتدر ؟ طبیعتی مفکوره سنه رام
ایده ن بویوک بر اراده ، قاصیرغه حالنده قوجه
بر جمعیتک عصرلق قناعتلرینی بیقان بویوک
بر انقلاب ، یاشامق عزمنک یاراتدینی یوکسک
اثرلرک هیچ بری کنج ایدیلریمزدک مخیله لرینه
تأثیر یاپامیور . اطرافه بر کره باقیکیز : نه انسانی ،

نده ملی حقیقتلره تماس ایدر سیکیز ، بر طرفده
باباسنک تلقینلریله اله ایدیلش اعتقادلرک هیچ
بر اساسه مستند اولمادینی کورن بر کنجک
اضطرابلری وار ، اونک یکی قیمتلر بولمق ایچون
جابالامالری ، ترددلری وار ، اوتکی طرفده
بر کویلینک شیمدی به قادر ازیلیدیکی قناعتلردن
قور تولمق ایچون درونی مجادله سنی ، کندی کندینی
تکذیب ایچون جابالاماسنی کورور سیکیز .
بوندن اون بش سنه اولنه قادر حرکتسزلکه
شکایت ایدیلن تورک جمعیتی عادتاً عظیم بر زلزله نک
تأثیر یله ماضیسندن صیریلش ، یکی بر حیاته قوشویور ،
یوکسکدن کلن بر صدا ، اسکیدن اوزله دیکی جنتک
آخترده دکل ، دنیاده اولدینی ، اوکایریشمک ایچون
اراده نک و مفکوره نک قدرتنه یار ایتیلنه ، اینامق
لازم کلدیکی هایقیریور . نه ایچون کنج شاعرلریمزد
بونلری دویمایور ؟

بوتون بو حرکتلر (حیات) دنیلن قدرتک
تجلیسیدر . بو قدرت ، اضطراب ایچنده نشته ،
مجهوللر قارشیسندن مفکوره یاراتیر . شعرلریمزده
نه بو حیاتی نشته نک ایزینه ، نه ده بزی سور وکله بوب
کوتورن بر مفکوره یه تصادف ایدیور سیکیز .
صمیمی اولارق حقیقی حیاته باقدیفکیز
زمان هجرانلر قادر آرایشلرده کورور سیکیز .
سودیککیزک و صلتندن محروم اولمانک آجیبی
اوندن آریلمانک اذاسی یاننده ، حتی اوندن چوق فضله
برباطنی قدرتک بزی متادیا یکی رسوکی به ، یکی بر امله
دوغرو سور وکله مه سی ده وار . بو آرایشده ،
بو اراده ده کی طاتلیلق نه یه شاعرلریمزدک مخیله سنی
حرکتک کتیرمه سین ؟

اضطرابیله ، اذاسیله طبیعت بلکه آجیدر ،
فقط بر کرده انسان اراده سنه ، هیئت عمومیله

حیاته باقیکیز ، یاشامنی ایستهمک غریزه سنه
کندیکی بیر اقیکیز ، طامک بیک بر نشته
وذوق ویره ن حادثه لرلی ، بالخاصه انسانلرک ابداعلری
نه قادر قوتلی ونه قادر کوزلدر . طامک بو کوزل
بو یوکسک اثرلری نیچین شاعرلرک ترنملرینه اساس
اولامایور ؟ دایما کلوب کچیجی هجرانلری ترم ایدنلر
متادیا یکی ایسته کلره ، یکی نشته لره ، یکی ابداعلره
بزی سوق ایدن حیاتی قدرتک کوزللیکی
ویوکسکلی قارشیسندن نه یه لاقید قالیورلر ؟
« ادبیات جدیده » فکرتیله ، اسکی دورک
اک کوزل تابلوسنی ، « سیس » ی یاراتدی .
بولایموت اثر ماضینک اک قوتلی بر رسمیدر .
بویوک بر انقلاب اولدی ، تورک حیاتی باشدن
اشاغی دیکشدی ، سیس قالدی . هر کس یکی
بر « کونش » . دوغرو کیدیور . برده بوگونک
شعرلرینی او قویوکیز ، ظن ایدر سیکیز که بوندن
شاعرلرک خبری یوق ...

بویوک بر انقلاب کیره ن تورک ملتی هدفی
آیدینلاتان اک انسانی ، اک ملی دو یغولری
طاندران اثرلر آرایور . (حیات) ذاتاً بو اثرلری
صحیفه لرنده او قوتلوق املیه چقدی . نه یاپالم که
اجتهاد کی بزده اونی آرایور ، فقط اکثریتله
بولامیوروز و بوندن آجی دو یغولر . فقط
قوتله امید ایدیوروز که یاقینده بو عقیم زمان
کچه جک ، حیات باغلرینی صاغلاملاشدیراجق ،
مرضی تحسلی دکل اصل حقیقتلری دو یوراجق
اثرلر کوره جکیز .

بو کون ایچون بزه دوشن وظیفه ممکن مرتبه
بو عقامتک سینی آرامق ، یتیشه جک بویوک
شاعرلر ایچون زمین حاضر لامقدر .

اون ایکنجی عصر ادبیاتک مشهور سیالردن:

ایمان نجفی

« سید وهی » نك ، وكالتامه سنده :

نجفی كم الهیات یونسدن مؤثردر
اصول صوفیانه بسته اشعار فراوانی

دیه تجیل ابتدیی بو شاعر ، مقاله مزك سوكلرنده
ایضاح ایده جكمز اوزره فی الواقع بو طرزده شعر لرله ،
بالخاصه « مثنوی » بی تا نهایته قادیار منظوم اولارق
ترجمه ایتمه سیله بو بوک بر شهرت آلمشدر . فقط
قناعتجه اونك دکری ، خصوصیتی بالذات :

اومه آویزه گوش قبول ایلم امیدیه
نجفی رشته نظمه نیجه در و گهر جکدم

بیتله اعتراف ابتدیی اوزره غزل لرخی کوکلندن قووب
کلن تأثر لرله دولدورمش اولماسیدر . دیوان ادبیاتنده
شعر سوپله مک هرشیدن اول هنر کوسترمکدن ،
معلوم و معین صنعتلری بیت شکلنده افاده ایتمکدن
عبارتدر . اودور ایچنده شاعر لرك قیمتی بالخاصه بو
نقطه دن تقدیر ایذیلیردی . حیاتک روح اوزرنده کی
عکس لرینه ، روحک اثر اوزرنده کی انطباع لرینه پک
آلدیریش ایذیلیردی . خلاصه شاعره هیجان افاده
ایدن بر آدام ده کیل ، معرفت کوسته ربر بر هنرور ،
مثلاً بر قویوبجی کی تلقی اولونوردی . نجفی ، دورنده
چوق شهرت آلمش بر شاعرا اولغله برابر اونك بوشهرتی
شیمیدی تحلیل و ایضاحه اوغراشه جغمز خصوصیتنه
دکیل ، « صفائی » افندیك دیدیکی کی « معارف
جزویه و کلیه ده معمور و کمال دانش ایله مشهور
بر ذات معارف موفور » و سید وهی نك تعبیرینه
کوره « مزایای کلامه واقف » اولوشینه مبنی در .
واقعا منسوب اولدینی ادبیاتک بوتون اساس لرخی دیواننده
جمع ایدن استاد « نابی » به یاقین شاجق بر ادا ایله :

مسر تنده جهانک مکر وفا یوغیش
غمکدن اوزگه دل زاره آشنا یوغیش
کورونجه غمزه هر جایی طبعکی بیلدم
جهانک ایچره حقیقتی دلربا یوغیش
ضیای شعله پرتاب آمدن غیری
طریق عشق و محبتده رهنا یوغیش
اثرمی ایلرایدی زخم تیشه فرهاد
سرنده وار ایسه بیچاره نك هوا یوغیش
دواسی صبر ایتمش آنجوق بودرد جانسوزک
عجب عجب که غم عشق ایچون دوا یوغیش
بوکله مشغله کاهک نه سنده عالم وار
بودار محنت ایتمش بونده هیچ صفا یوغیش
نجفیا هله آغازه محبتده
نوی حسرته بکزر حزین ادا یوغیش

اول که هر حالده مولاسنه شا کر بولنور
کوشه بیت قناعتده مجاور بولنور
...
یوقلسه ک دائرة اهل هوایی جمله
نفس اماره نك اطوارینه دائر بولنور
...
حسن ظن ایلدیکک عابد خلوتکارک
اکثری معتکف بیت اکابر بولنور
...
ای نجفی اولاماز قابل سر مکنون [*]
اول که پهلو زده دام عناصر بولنور

کبی غزل لرنده ده حلاوت اکیک ده گیلدر . فقط :

ای نجفی برشه حسنه قول اولوق رومده
با که یکدر تخت ملک مصره سلطان اوله دن

قناعتنده اولان بو شاعرک پک خصوصی و محرم
مکتوب لرینی احتوا ایدن اسکی بر مجموعه دن استدلال
ایذیلیرورکه :

خلوص او آفته محض خطا ایتمش حیفا
مکر او غنچه هزار آشنا ایتمش حیفا
بزی تعهد وصلیه صالیدی فردایه
وفاسی اول صنمک هپ جفا ایتمش حیفا
جهان جهان غم نادیده وار دروننده
بو درد عشق کورونمز بلا ایتمش حیفا
فتی سلامی فتی بر پیامی جانانک
صبا سنکده ایشک هپ هوا ایتمش حیفا
اونوتدی خیلی زماندر نجفی بنده سنی
اومه خیالی کی بی وفا ایتمش حیفا
و :

کوز کوردی کوکل سودی سنی ای یوزی ماهم
قربانک اولم واری نیم بونده کنهام
عاشقغنه شاهد عادلدی دکلدرد
اوضاع خزینله غریبانه نکاهم
نمون وفا ایله بی کل کر مکله
یانسون حسد آتشرینه نخت سیاهم
ای سنکدل ایتمزی سنک قلبکله تأثیر
خارالری خاکستر ایدن آتش آهم
بر باغری یانیق عاشق محنت زده در کل [**]
آغلانما نجفی قولکی جور ایله شاهم

کبی ساده ، صمیمی غزل لری ، یاشادینی عشق ماجرا .
لرینک کونی کونته تثبیت ایذیلش الهاملردن عبارتدر .
مکتوب لرینک جوغی ، سوکیلیسنک وفاسی ، بعضیسی
لاقیدیسنی آکلایر . اکثریسی ارتجالاً یازیلش
منظومه لری احتوا ایدر . ایشته بر تانه سی که جانانک
کوندردیکی هدیه لر اوزرینه همان یازمش و مکتوبنک
باشنه بکیرمشدر :

عرض داعی کینه بویه در
پیشگاه رفعت جانانعه
نامه غنبر شمیم و مشکبار
[*] بعض نسخه لره : ملکوت
[**] بعض نسخه لره : دل

عطر سای اولدی دماغ جانعه
لطف موفور لطیفی ایلیدی
صدق و اخلاصم فزون سلطانه
هر آدای دلکشاسندن عیان
بوی شفقت بودل نالانعه
ایلسون ذاتک خطا لردن امین
بو دعایی ایلم منانعه
هم هدایای نوازشکار ایله
باعث اولدک شوق بی پایانه
اوج عدد دهن خزینه هم دخی
ایکی قطعه دستمال غانعه
عزت واکرام ایله اجلال ایله
واصل اولدی عهده پیمانعه
گرچه تکلیف هدیه قیدی یوق
عبد مملوک شه خوبانعه
لیک کندی لطف طبعکدر سبب
التفات طبع معنی دانعه
ایکی عالمده سرفراز ایله سین
بونیزی ایلم بزدانعه
عشق ایله بلبل کبی نالان ایدن
بن غریبی سن گل خندانعه
گل کبی ایلسون کشاده خاطرک
نور بخش اول دیده کریانعه
باعث معموری اخلاص اوله
فیض عشقک خاطر ویرانعه
خدمتک ایتمک دعای خیر ایله
لازم اولدی سن مه تابانعه
بنده یم سلطانه اخلاص ایله
ذره یم سن مهر عالیشانعه
عبد مشتاقک نجفی عرض ایدر
حاننی سن آفت دورانعه

بو مجموعه ده کی اکثر مکتوب لری : « بنم عثمانلی
مرحمتلی افندم بنم احوالم مشکل اولدی . رحمان رحیم
ارلان مولای کریم جل شاننه صبر و آرام و عنایت
خیر انجام ایله تسلیل احسان ایله . والله العظیم نه
نمازده نه سائر اوقاتده افندیک خیالی و نقش جمالی
نظرمدن مهجور اولوق محالدر . اما افندم بیلمک که
بن غریب و ناچارمی مبارک خاطر پاک و ضمیر
درا کته کتوررمی ؟ » بولنده جمله لرله باشلاروارتجالاً
یازدینی :

سودم اول مهوشی کیم روی دلاراسی کوزل
حسن اخلاق کوزل خلقت زیبای کوزل
نطق جان بخش صفا خنده سی افسون وفا
غمزه سی عشوه نما سیر و تماشای کوزل
بولنده منظومه لرله نهایته واریر . بو یازیلرینک
ایچنده « ... بن قولکه طرف عالی لردن برورق
باره دکل بر کله کله ایکی اوج کونه دک دنیا غمی
کلیاً فراموش ایلیوب انواع نشاط و سرور کسب
ایلدیکم معلوم دولتری اولدقده لطف و احسان افندم کدر .
یا خود « ... دولابدن بر شی چیقاررکن بر مسمار
کستاخ مبارک دست شریف کزی آرزده ایلمش . آه
نولهیدی او مسمار سیننه زخم آچوب افندیمه ذره

قدر آزار و کدر و برمی ایدی . . . کی تورو
تورو سطرله تصادف ایدیلیر. خلاصه :

کیمه نك سرمایه آرامی غارت اولسون
کیمه لر آواره دشت ملامت اولسون
بر سر آمد دلربا کوردم دیدک کلزارده
کوردیکک ای باد صبح اول سروقامت اولسون
کاسه کاسه زهر غم نوش ایلم عشقله بن
دست جورگدن نهر چکدم شکایت اولسون
غم به بر کون ایرسک وصله دیرسک بکا
موعد وصلک صاقین روز قیامت اولسون
چشمکی آلوده کحل تفاقل ایله
عاشق بیچاره آفت اوزره آفت اولسون
بز سکا تولدر رقیبی دیمه دن مقصود من
ایستز بیچاره محروم شهادت اولسون
اول قدر آماده در چاک کریبان ایتمک
چشم شوخگدن نجیبی به اشارت اولسون

طرزنده کی بک سوعلی غزللری بو حیاتی ماجرالربنک
[*] صیبی انطباعرلندن باشقه بر شی ده کیلدر .

نجیبی استانبوللی در . اثر لرندن بعضی لرنده کندینی
« سلیمان نجیبی بن عبدالرحمن بن صالح » دیه قید
ایدر . مأموریتله خیلی برلرده دولاشمشدر . ۹۴ - ۱۰۱
مصره کیتدی . برغزلنک مقطعه ده :

نجیبی مصر ایچنده گفتگوی یوسف نظم
زمان حشره دک شاد ایلسون روح زلیخایی
دیه بوسیاحتی اشارت ایتدیکی کی اوراده :

غم حسرتله دائم خاطر محزون پریشاندر
دل شوریده نالان سینه سوزان دیده کریاندر
عزیز مصر اولورسه مده صفای خاطر م یوقدر
او یوسف چهره نك مجریله عالم با گه زنداندر
نجیبی اهل مصره وصف حال حالت انکیزک
نودار جفای سرگذشت ماه کنعاندر

کی غزللر یازمشدر . منظوم مثنوی ترجمه سنک
مقدمه سنده قید ایتدیکی اوزره : « جمله مراحلدن
اولان بلده قونیه ده . . . تبرکاً کلاه پوش مجبانه »
اولدی ، یعنی مولوی طریقتی کیردی . ۱۱۱۰ ده
« ابوقاوق محمد پاشا » ایرانه سفیر اولارق کیدرکن
برابرنده نجیبی ده کوتوردی . شاعر ، روان ، تبریز
نجیوان ، قزوین ، قم ، کاشان ، اصفهان طرفلرینی
دولاشدی . اوراتک عالم لریله ، ادیب لریله کوروشدی .
« آنلرک مشکل دیوعرض ایله کلری ادبیات فارسیه بی
بی محایا حل و بیان و مقابله سنده نیجه اییات
فارسی وترکی ایراد ایلیوب اول زمره نادر برابری
واله و حیران ایلدی . » اورالردن استانبوله متحسرانه
منظومه لرده کوندرمشدر . ایشته بر ایکیسی :

احوالی عرض ایله صبا اخوانه
بن زاره تعجبه اولان یاران

[*] سالم تذکره سنده شاعرک بوماجرالربنه دائر برقره

دادد

آلدن نه کلور سائق تقدیر ازل
سوق ایتدی بی مملکت ایرانه

هیچ کلز ایکن فکر دل نالانه
چیقدی یولز مملکت ایرانه
دوشدم سفر دور و درازه آخر
تبریز و صفاهانه قم و کاشانه

معسوره دل اوله نوله ویرانه
دوشدی دل و جان مملکت ایرانه
پامال کذرکاهده اولدم افسوس
رفعتله قناعتده ایکن میرانه

حیاتده دائماً عشق و ماجرالرله مشغول اولان شاعرک
اوراده ده کوزلر قارشیننده مسحور قالدینی آکلا .
شیلور . مثلاً نجیوانده شو بیتی سوبله مشدر :

اول غیب ایله باقدم خوبان نجیوانه
حسن دگر و بررمش چاه زغ جوانه

بو بیت ده اصفهانده یازدینی بارچالردن در :

اگرچه دشت غمدن عزم ایدوب کلدیم صفاهانه
بینه غم کلدی بولدی بولادم بن بر صفا خانه

اودورلرده سنیک شیعیک آراسنده حرارتلی بر
غیظ واردی . نجیبی اصفهانده کزرکن « تکیه
صائب » له « مدرسه کاشی » نك دیوارلرینه شونلری
یازمشدر :

روح بویکر و عمر عثمان وحیدر راسلام
رافضی را لغت حق باد افزون صبح و شام

آن فرقه بدوا که روا فضا لقب است
دره دو جهان لایق خشم و غضب است
دورید ز فرموده پیغمبر حق
دعوی مسلمانان از ایشان عجب است

ای رافضی اندر ره حق شک داری
بالوت درون طینت چون سک داری
مندیل بسر خرام مضحک سازی
دستار بزرک و عقل کوچک داری

« شهید علی پاشا » رکاب قائم مقامی ایکن شاعر
« دیوان افندی » لکنده بولونمشدر . ققط پاشا
خویسز بر آدام اولدینی ایچون « بعضی مرتبه جورینه
تحمل ایده م یوب خدمتدن پاکشیده انزوا » بولونمق
اضطرابنده قالش و بالطبع دوغریدن دوغری به
مجو ایده میهرک شوغری یازمشدر :

عجب خیالکه موت و تراب کلزمی
سکا بودغده دن پیچ و تاب کلزمی
قصور عالیه دن قبره رحلتک یوقی
اساس عمریکه وقت خراب کلزمی
همیشه ایتمه سک کرچه جمع مال حرام
خلال فکرینه خوف عذاب کلزمی

اگرچه فرض محال ایله اوله کس بحلال
نتیجه سنده وعید حساب کلزمی
نهر بو نخوت و کبر و غرور ذاتکده
سکا جناب خدادن عجب کلزمی
دکلی رفعت و اقبالک آخری ادبار
نظام حاله دم انقلاب کلزمی
وفور جرم و کنه دن قصور طاعتدن
حضور حقه سکا اضطراب کلزمی
امید رحته سوز یوق نجیبیا آما
برازده خاطره بیم عتاب کلزمی

« مستقیم زاده » نك « نحفه الخطاطین » ده
آکلا ندیفنه کوره « قاضی عسکر عارف مرحومک
خلیله سنی صدر اسبق علی پاشای شهیدک تنبیهی اوزره تروج
و ایکی سنه سرورنده تطلق » ایتمشدر که غرضیله مشهور
پاشانک بو حادته اوزرینه شاعره ادا ایتمش اولماسی
بک محتملدر . نجیبی بوندن سوکرا هب بکار یاشامشدر .

۱۳۳۰ سنه سنده نهمه لیلرله بار و خه معاهده سی
عقد ایددی . « تا کید مصالحه ایچون بعث اولوق
مقتضی اولان طرفین بیوک ایلیجیلرینک یوز او توز بر سنه سی
نوروزنده ارسال و تسیر اولنه لری جمله مواد معقوده دن
اولغله مکالمه مرقومه ده باش مرخص نامیله عقد صلحه
وکیل اول دولت علیه اولان دفتر دار شق ثانی
سلحدار ابراهیم آغا بیوک ایلیچیک ایله نیجه پاساری
طرفنه ارسال » اولندی [*] بو ذاتک معیت مأمور لرندن
بری ده سلیمان نجیبی افندی ایدی . اوراده ده :

نجیبی بر زمان مصر و صفاهان ایدی مشهورک
دیار بچده بیلسم شیمدی غربتله نه در حالک

کی شیلر یازمشدر .

میرزا زاده سالم افندینک افاده سنه باقیلیرسه
شاعر « اول مملکتده دخی ملت نصارانک بطاریقه
واخباری ایله هزار مقاله و بحث و مجادله ایلیوب جمله سنی
الزام ایلمشدر . « صفائی تذکره سنه کوره ده « خدمتی
مقابله سنده دیوان سلطانی خواجه لکلرندن باش
مقاطعه جیلق منصبی ایله تکریم اولمشدر »

۱۱۳۸ سنه سنده « شق ثانی دفتر داری »
مشهوره « تذکره الشعرا » صاحب صفائی افندی وفات
ایتدی . او زمان نجیبی « مقاطعه جیلق » دن معزول
بولونیوردی . کتبخدا محمد پاشانک التماسیله « سن
و سالی » و نشر معارف کونا کون ایله اشتغالی «
نظر اعتباره آلیتارق دفتر دار تعیین اولندی . داماد
ابراهیم پاشا ذاتاً امثالی کی او نی ده اهمال ایتمش دکلدی .
تقدیم ایتدیکی قصیده لرده :

بوقضای دلگشه گل قصر سعد آبادی گور
صفحه سبز اوزره نقش خامه بهزادی کور . .

و :

عالی طوتسه نوله شهرتی سعد آبادک
پیدلدر شرف و بهجتی سعد آبادک
خطه رومه کلوب رونق تازه شیمدی
دوشدی هند و عجمه حسرتی سعد آبادک

[*] ابراهیم آغا ، بالاخره پاشا اولمش ۱۱۳۳ دماستانبولده
وفات ایتمشدر . اصلاً کورجیدر . « ایلیچی ابراهیم پاشا » بییمده آکیلیر .

کبی سوز لرله باشانک انشا کرده سنی مدح و ثنا ایتمش ،
التفاتنه ، احسانه نائل اولمش :

سنگ ای آصف دور وزمان جوق اطفاکی کوردم
کر کردر شکر و نعمته تذکر لطف والایی

بولنده شکران و محمدنی عرض ایتمشدر . ۱۱۳۸ هـ
« حبیب السیر » ترجمه سی ایچون ابراهیم باشانک تشکیل
ایتدیکی قومیسسیونک ایچنده شاعر نجیبی افندی ده
واردی . « تحفة المطالین » ده مقید اولدینی اوزره « ثلث
ولسخی حافظ عثماندن تمشقی ایله اجازتیب اولوب
قلم تعلیفده دخی خوش نویسی ایدی . « تهکم سید
وهی » وکالتنامه » سنده مسلم حسن خط و نظم
و نثر و فضل و عرفانی « دیبه رک علم و خطی جمع
ایتدیکنه اشارت ایله مشدر .

۱۱۵۱ هـ یوز یاشنه یاقین بر اختیار اولدینی
حاله وفات ایتمشدر . مزاری طوب قابی خارجنده
مثنوی شارح لرندن صاری عبدالله افندی ایله « قاضی
راده محمد » افندی مرقدلری آراسنده در . طاشنده
« بو سلیمان نجیبی روحنه الفتاحه » تاریخی اوقونور .
مستقیم زاده آریجه شو بیی یازمشدر :

اوکامل دل اولنجه پرکشا یازدی قلم تاریخ
سلیمان دولتک مور نجیبی اوجدی مأویه

..

نجیبی ولود وچالیشقان بر آدمدی . اوقادار
جوق شی یازمشدر که « صفائی » نک دبیدیکی کبی
« عهد قریب وبعیدده امثالندن برشاعره میسر اولما .
مشدر . دورینک تذکره لرنده بو اثرلرک اسلملری
مقیددر . اک مشهوری منظوم « مثنوی ترجمه سی » در .
بوکاتا (۱۱۲۴) ده باشلامش ، داماد ابراهیم پاشا
دورنده اجمال ایتمشدر . اثرینک مقدمه سننده شو
سوزلری سویلر : « ... اصحاب کماله هویدا درکه
عربی و فارسیده بعض لفظ قصیر ، مفید معنای کثیر
اولوب ترکی ایله اداده زیاده اقتضا ایتمکله بعینا
مطابقت اصله امکان اولمز . بعض لفظده دخی امر
برعکس اولوب ادای ماکدن فضله تکمیل وزن ایچون
تمه و اضافه اقتضا ایدر . بو مقوله اییاینده مرادف
و عطف تفسیره مراجعتله افاده مرام اولمشدر ...
بو مقدمات اعتداری ایراددن مراد بودر که تطبیق
اصل و فرعه قادر اولان متصفان عفو و کرم و نصفان
ملکی الشیم ترجمه فقیرانه ده واقع زیاده و نقصانی
و تعبیرات ناجسبانی حمل محامل حسنه ایله مقابله بمجمله
و عفو تقصیرات باینده حسن معامله بیوره لکه ترجمه
مذکورده بغتة شروع اولنوب عدم ظفردن ناشی
قطعا شروحه دخی مراجعت اولنمیدیندن ماعدا ملک
فقیرانه ده صحت و سقامتی مشبه بر نسخه پڑمرده
بولمقله انکله اکتفا ... اولمشدر ... خنی
اولیه که بو نسخه لطیفه اگرچه ترجمه نامیایه
صورتمای اختتام اولمشدر . لکن بو شاهد
معرفت بر مخدره عذرا صفتدرکه ناعمرمان حقیقت
و بیگانگان طریقندن مستور الجمال و ممنوع الوصال
اولمقله هر کس ذیل ناسن خاویسنه دست رس
اولمه ... »

نجیبی مثنوی بی نصفه یاقین ترجمه دن سوکر آتک ایتمشدی .
اوجنجی احمدک وبالخاصه داماد ابراهیم باشانک ابرامیایه
ایشه تکرار باشلامش و اجمال ایتمشدر که آلتنجی
جلدک سوکنده بونی منظوم اوله رق آکلایر . کچن
هفته کی مقاله مزده اوزون اوزادی به سبیلرخی ایضاح
ایتدیکنمز منازع فیه یدنجی جلدی ده ۱۲۳۴ ده
« اسماعیل فرخ افندی » ینه منظوم اوله رق ترجمه
ایتمشدر که نجیبی نک اثریله برابر اصل متی ده حاوی
اولقی اوزره ۱۲۶۸ ده مصرده بولاق مطبعه سننده
نقیس تعلیق حروفاتیله اوج بوبوک جلد اولارق
طبع ایدمشدر . نجیبینک ترجمه سنندن بر قاج پت آلیورم :

نی

« شفیدم ناله جانسوز قرا »
« که بی وقت ندیدم هیچ شی را »
حافظ

بر آله و کبی صارار روحی یایبق سسک ،
أریر کیریکلرمده طویلانان صیجاق یاشلر .
بوشلغه بر اخروی هوا یایار نفسک ؟
هر ناله کده قلبک ووروشلری یاواشلار .

نه آشنا سسک وار کولکه ای قیریق نی ؟
خاستا کولکسکدن طاشان نه در بو هیچ قیریق نی ؟

..

چیرینما خیرچین خیرچین ؛ تیره رسک تیره تیرسک ؛
بورولورسک سوکرادن خزینه شیر نغمه لر .
بو وجد ایله بنیده کندیکه بکزه تیرسک :
خسرانلرم آه ایدر ، مجرانلرم ایکیلدهر .

نه آشنا سسک وار کولکه ای قیریق نی ؟
خاستا کولکسکدن طاشان نه در بو هیچ قیریق نی ؟

..

سنی دیکلرکن فکرم دالار بیک بر خیاله ؛
کندیمن کچهرم بن ؛ هایقیرر ، دیرسک « اویان ! »
بو سحرلی قدرتک امکان ویرر محاله ؛
خلقتک اسرارخی صنعتکدر آغلایان .

نه آشنا سسک وار کولکه ای قیریق نی ؟
خاستا کولکسکدن طاشان نه در بو هیچ قیریق نی ؟

حسن عالی

دیکله نیدن کیم حکایت اتمده ده
آیریلقلردن شکایت اتمده ده
دیر قامشقدن قویاردیلر بنی
نالشم زار ایلدی مراد وزنی
شرحه شرحه ایلسون سینهم فراق
ایلم تا شرح درد و اشتیاق
هر کیم اصلندن اوله دور و جدا
روز کار وصلی ایله مقتدا
بن که هر جمعیتک نالانیم
همدم خوشحال و بد حالانیم
هر کشی زعمنجه با که یار اولور
محببتدن طالب اسرار اولور .

سرم اولمز نالشدن کرچه دور
ایک یوق هرچشم و کوشه فیض نور
بربرندن جان و تن پنهان دکل
ایک یوق دستور رؤیت جانه بیل
اولدی آتش صیت فی صائمه هوا
کیمده بو آتش یوغیسه حیف اکا
آتش عشق ایله در تأثیر فی
جوشش عشق ایله در تشویری
یاردن مهجوره همدرد اولدی فی
چا کساز پرده مراد اولدی فی
نی کبی برزهر و تریاق اوله من
نی کبی دمساز و مشتاق اوله من
نی ویرر برراه برخوندن خبر
عشق مجنون قصه سن تقریر ایدر ...

نجیبی نک منظوم ترجمه سنه نام بر موقتق اوردینه من .
بونی کندیسی ده ادعا ایتمور . فقط مثنوی کبی میستیک
فکرلری تقریر ایدن بر شاه اثری پت و عینی وزنله
تورکجه به نقل ایتمک نه قادر مشکل بر ایش اولدینی
دوشونولورسه شاعری تقدیر ایتمک االدن کلز .

..

« مثنوی » فی ترجمه ایدن ، شهنامه وزیله
« غزوات پیغمبری » بی بیک بیت قادر یازان ، نعتلری
حاوی « حلیة الانوار » اسملی اثری وجوده کتیره ن ،
« قصیده برده بوسیری » فی عربی ، فارسی و تورکجه
اولارق اوج تورلو تخمیس ایدن ، آریجه « بانت سعاده »
قصیده سیله جامینک اوج نعتنه تورکجه تخمیس لر قلمه
آلان نجیبی نک قناعتجه اک بوبوک دکری « لیریک »
بر شاعر اولوشیدر . عشق ماجرا لرخی مقاله منک
باشنده اکلاندیغمز بو سوعلی شاعرک مختلف تأثیرلر
آلتنده یازدینی بر قاج کوزهل غزالی نقل ایدرک
سوزعی کسیونم :

سنسز جهانده عاشقه عشرت روامیدر
سنسز صفای اهل محبت صفامیدر
تولسونمی نیلسون اولان آشفته حسنگه
قربانک اولدینم سنی سومک خطامیدر
هیچ یوقیدر نتیجه سی کام محبتک
جانا بو آه و ناله لرم هب خطامیدر
نیم نگاه خشمه زرد اولدی رویمز
عشاقه سو دیکم نظرک کیمامیدر
پیش و پسکده شوقله رومال اولوب کیدر
سایه کده ساکه بنجین مبتلامیدر
کوزدن نهان اولوب بوقدر ناز و عشوه دن
مقصودک ای پری بزه جور و جفامیدر
صحن چنده نغمه کش عشق اولان عجب
بلبلیدر نجیبی شیرین ادامیدر

..

دولت حسن و بها گمشده راه اوله کرک
سنی مغرور ایدن اقبال تباہ اوله کرک
مردم دیده اولان خالک اولوب داغ کدر
تار زلف سپیک خار نگاه اوله کرک

غمزه لر بی اثر عشوه نکهلر مبدول
شبهه غارتزده خط سیاه اولسه کرک
قلیوب روی و جینکده لطافتدن اثر
آسانکده نه خورشید ونه ماه اولسه کرک
نیک وبد وضعکه عشاقک ایدرکن تحسین
هنرک جمله خطا ایله کنه اولسه کرک
دعوی کویکه حسن وملاحت ، دم اولور
نقل ونفصیلده محتاج کواه اولسه کرک
آج کوزک غفلتی ترک ایتکه نحیجی آخر
غانلک کاری ندامت ایله آه اولسه کرک [*]

- ۳ -

توقومه نیک حالک معناسی

هنوز کنج ونما حالده بونان بشریتک تکامل
ایجابی کندیلکندن کیمک اوزره اولدینی یکی روحی
حاله قایزه رلینغ، «توقومه نیک حال» نسیبه ایدیور.
عجا حیاتک بو یکی معناسی هانکی واسطه لرله تحقق
ایده جک؟ ایسته بو مقاله نیک موضوعی :
فیلسوفه کوره بشریتک تکامل قانونلری معلوم
اولایلمک ایچون دها پک جوق عصرلر ایستهر.
معنایه الیوم اونک تکاملنه تأثیر ایتدیکی یقیناً معلوم
اولان سبیلر واردر : قوزمیک یعنی کونی تأثیرلر،
وراثت ، مختار معنوی عامللر ؛ بو اوچ طاقم اسباب
یکدیگرندن آز مستقل اولمایه رق بربرلرله تعصب
ایتمکده درلر . کونی تأثیرلردن مقصد ، اسکی محیط
مفهومیله ارض تاریخک تولید ایتدیکی دورلر ،
اقلیملر و طبیعتک عمومی نظامنک حصوله کتیردیکی
فرقی جغرافی منطقه لر و انسانک اراده سی خارجنده
حصوله کلن تقلبات ارضیه در . وراثندن مقصد ،
قان و عنعنه نیک انتقالدر . برغسون حافظه حادثه لرینی
تقید ایتدکن موکره آکلاشیدرکه نه فیزیک ،
نه ده پسیچیک عالمدن هیچ برشی قایب اولمامقده در .
بواعتبارله تربیه نیک هرشی اولدینی آرتق ادعا اولنه ماز .
برغسونک تشریح ایتدیکی یارایجی زمان ، حقیقی
زماندر . هیمزده بو زمانک مادی و روحی بوتون
خاطره لری غیرمشعور برصورتده فی الحقیقه موجوددر .
نینه کیم (فرود) ک شاکر دلزندن (بونغ) ، روحیاتی
بو اساسه استناد ایتدیرمکده در . (قایزه رلینغ) ده
کندی حکمت موعظه لرینی بو مللر اوزرینه اوپلو-
رتمشدر .

آلمان حکیمنک بو اساسلره مراجعت ایتسی ،
دوغان دنیانک دها بوکسک بر روحی حالته کجه بیله-
جکته اقتناع ایده جک نظری وثیقه لر اولماستنددر .
قان و عنعنه نیک عصرلردن بری اکتساب ایتدیکی
اوصاف و اهلیتله تماماً قایب اولسه لردی اسکی دار
و قایلی حرثلری آشه جق دنیائی بر حرث و حالته
امکان ناصیل تصور ایدیله بیلردی ؟ . **منشای معنوی**
اولره تأثیرلره کلینجه بونلر بوتون تاریخ و حرثلری
یاپان متشبت و یارایجی تخیللی حر شخصیتلرک
تأثیرلریدر .

بو اوچ عامل ، بربرلرینه تداخل ایده رک واحوال
و ایجابلره کوره بربرلرینه غلبه ایده رک به- یتک
تکاملنه مؤثر اولمقده درلر . قبل تاریخی دور ، کونی
عامللرک ، بر تاریخک باشلانغیجی ده آرثی عامللرک
سلطنت هنکامه لری ایدی . بالآخره شعور اوپاندجه

معنویتک حرثی عاملی غلبه چالمفه و دها مؤثر اولمه
باشلادی .
عرض ایتدیکم عامللرک ماهیتلری تأمل ایدیلنجه
اقوامک و بشریتک نیچون آغیر آغیر ترقی ایتدکلری
پک کوزله ایضاح اولونوبیلیر .
عصری هرملنک روحی بنیه سی عناصر اعتبارله
عینی ایسه ده ترکیب یعنی سجه اعتبارله باشقه
باشقه در . بو باشقه لقلر قاورانغادجه اونلرک اوزرنده
مثبت برتأثیر یایمق پک کوچ اولور . مثلاً ایتالیان
روحی تانه تروسکلرو رومالیلردن بری طوپراق ،
أوکی خصوصی تمکلره مفتوندر . بو میل خلق
کتله سنده اوقادار کولکشمشدرکه صارصق پک کوچدر .
ایتالیان خلقنک بومیل روحی سیدرکه اونلرده برانقلاب
یایمق آنجق سه زاروموصولینی کی حرکتجی اوقاق برافلتبه
سردار اولمش بر مستبدلکی اقتضا ایدیور و آنجق
بو اقلینک حرکتله درکه ایتالیان کتله سنک عطالتی
بردرجه حرکته کتیریله بیلور . کذا آلمانیا ده نه
انکلز پارلمانتاریزمی ، نه ده فرانسی مرکز تخیلکی
سوکمشدر . چونکه آلمان روحی ، بر شخصه
فرانسزلر کی ملت مملکلی کوره بیلیمک ایچون او
شخصک تفرعانه قادار کندیسيله همفکر اولماسنی ایستهر .
بوایسه ممکن اولمادیغندن بردرلو فرانسزلرک مرکزجی
حکومتی کندیسینه بنسه به منر . بوروح ، هندلیلر
کی فطرتاً قاستجی در . مرکز تخیلکی تجربه ایتک
ایسته ین ایکنجی کیوم حکومتک عاقبتی بو حقیقه
اک بلیغ برشاهددر . پارلمانتاریزمک انکلترده فیضلی
اولماسی انکلز روحنک خصوصیتتنددر . چونکه هر
انکلز ، سیاسی رفینی برکلک جزئی کی کورور ؛
اونجه ملی وحدت ، هر درلو موافقت و مخالفتلرک
فوقنده در . نینه کیم رسمی مراسم و تشریفاتلرده
باش وکیل ایله مخالفت رئیسی باش باشه بورورلر
وبونک عکسه بر حرکتی هر انکلز بر معاشرت نقصانی
صابه رق تقییح ایدر . حالبوکه خصنی کندیسینه
یابانجی کورمه جک آلمان زرده واردر ؟ بونک ایچون
انکلز حکومت سیسته منک آلمانیا ده موفق اولسی
امکانسزدر . عرقک همیتی لزومندن فضله اعظام
ایدیلرک ملتلرده اصل اولان بو خصوصی روحی عضویتلر
چوق اعال اولونمشدر . بونلرک معنا و استقامتلی
جانلی اولدقلری مدتجه هر درلو یابانجی معنا و استقامتله
مقاومت کوستردکلرینه بوتون تاریخ شاهددر . نینه کیم
خرستیانلق شمالده آنجق جرمانلاشهرق ، ایتالیاده
مشرکله رک ؛ کذا بودیزم ، هندستانده برهنشهرک
ژاپونیا ده دنیویله رک برلشه بیلدی . بو ملی سجه لر
اولماسه یدی هرملنده عینی معنوی تشبثلرک عینی نتیجه لری
ورمسی لازم کلیردی . حال بوکه هیچ ده بوبله اولامشدر .
مثلاً پروتستانلق آنجق کندیسینه اولجه موجود علاقه لر بولونان
برلرده مظفر اولمشدر . کذا بولشه ویزمک ایلک پره سنتری
روسیه ده کوسترمه سی بو ملنک اجتماعیات تعبیرله
سویلرسه ک اونه دنبری پدرشاهی اولماستنددر . بولکه
ویزمک اقتصادی تلقیننک اک چوق آلمانیا ده رواج
بولماسی ده عینی سیدندر . حال بوکه فرانسه ، آنکلتره
کی اک ابتدائی انسیاقلری خصوصی ملکیتی استهداف
ایده ن مادر شاهی جمعیتلرده روسلرک اقتصادی تلقیلری

سحرده باشلیوب آه و فغانه ای بلبل
سنکله آغلیلم یانه یانه ای بلبل
اوکامذار آلی بنده ، گل غمی سنده
یتر فغان و آینه بهانه ای بلبل
کل ایله خار ندیم اولدی یار ایله بلبل
بودر حکایت دور زمانه ای بلبل
یاقار حکرلری ایلر خراب سینهلری
بوسوز ناله بوخونین ترانه ای بلبل
دم سحرده نحیجی دن اولدی تحفه سکا
بدیهی برغزل شاعرانه ای بلبل

غمکله خسته یاتور جان مستندم گل
اسیر عشقنی بیمار ایدن اقدم گل
دل فتاده یی درد فراق نیلدی گور
نزل ایله گل ای سرو سربلندم گل
کورونجه حالی شاید ترحم ایلرک
کوزکله کور بی ای شوخ شهلوندم کل
دوای جان ودل اولسون قدوم جاخشک
کل ای طیب دواساز دلبندم کل
قولک نحیجی بیمار ایدن اقدم گل
اسیر عشقنی بیمار ایدن اقدم کل

یاده کلزیمی سنک صحبت جان آشوبک
نیجه عاشق اوقوسون آغلامه دن مکتوبک
درد هجرانی سن ای یوسف ثانی بکا صور
جکدیکن بن بیلورم حسرت ایله یعقوبک
شرم ایدر ساکه نیاز ایلکه یچاره
حالی سن ده بیلورسک بودل محجربک
همت عشق الله قیس اولدی کتام فنا
نیجه آکدیردی کورک نامنی بر مجذوبک
دل احبابه صفا حاسده داغ غمدر
ای نحیجی یه بو شعر صفا صحوبک

معلم ناحی افندی اونک خفنده « شیمدی به قادار
استانبولک ینشدردیکی شاعرلرک قوت طبیعت جهته
اک بو بوکی مشارالیه در » دیور . بن بو قادار ایلری
کیتکی دوغرو بولیورم ؛ فقط نحیجی تک قدرتی بر
شاعر اولدیغنه ایتاییورم .

علی جانب
[*] شاعرک عینی وزن وقایه ده دها ایکی غزل واردر .